

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 januari 2015: wo-bachelor Godgeleerdheid) van de Universiteit Utrecht

Gegevens

datum	Naam instelling	:	Universiteit Utrecht
30 juni 2014	Naam opleiding	:	wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 januari 2015: wo-bachelor Godgeleerdheid) (180 ECTS)
onderwerp	Datum aanvraag	:	20 december 2013
Besluit	Variante opleiding	:	voltijd, deeltijd
accreditatie wo-bachelor	Afstudeerrichtingen	:	Theologie
Religiewetenschappen van de		:	Religiewetenschap
Universiteit Utrecht	Locatie opleiding	:	Utrecht
(002471)	Datum goedkeuren	:	
ons kenmerk	panel	:	23 oktober 2012
NVAO/20142039/LL	Datum locatiebezoeken	:	21 en 22 november 2012
bijlage	Datum visitatierapport	:	7 november 2013
3	Instellingstoets kwaliteitszorg	:	ja, positief besluit van 12 juli 2012

Beoordelingskaders

Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcr. 2010, nr 21523).

Artikel 7.3, lid 5, in verbinding met artikel 5a.2, lid 2a, onder b, van de WHW.

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden.

Advies van het visitatiepanel

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel (hierna ook: de commissie). De opleiding is aangeduid met de benaming die gold voor een door de instelling geïnitieerde naamswijziging.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Godgeleerdheid heeft twee afstudeerrichtingen: Theologie en Religiewetenschap. Theologie richt zich primair op de joods-christelijke tradities en daarbij ook op de studie van de relevante talen en de culturen van het Nabije Oosten en de Late Oudheid. Religiewetenschap legt de nadruk op antropologische, sociaal-wetenschappelijke

Pagina 2 van 8 en wijsgerige benaderingen van de hedendaagse religie en haar verhouding tot sociaaleconomische, politieke en culturele ontwikkelingen.

De commissie vindt dat de beoogde eindkwalificaties wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie voldoende geconcretiseerd zijn en voldoen aan de (inter)nationale eisen. De commissie is tevreden over het feit dat onderzoekscompetenties een stevige plaats hebben gekregen in de eindkwalificaties. Wel is zij van mening dat de opleiding de arbeidsmarktorientatie beter dient uit te werken.

Het visitatiebezoek viel net in het midden van een ingrijpend veranderingsproces. Dit heeft de taak van de commissie bemoeilijkt en bij momenten erg verwarrend gemaakt. De commissie betreurt hierbij dat ze niet op voorhand kon beschikken over alle relevante documenten. Het is de mening van de commissie dat de opleidingen in de School Religiewetenschap en Theologie nu ruimte en tijd moeten krijgen om hun nieuwe profielen uit te werken.

De commissie vindt het profiel van de afstudeerrichting Theologie duidelijk afgebakend. De commissie kan zich echter niet van de indruk ontdoen dat de afstudeerrichting Religiewetenschap in 2011-2012 is begonnen zonder dat er een duidelijke visie aan vooraf ging met betrekking tot het object, de centrale thematiek en de specifieke benadering van de opleiding en dat een duidelijkere positionering zich opdringt. De commissie verwacht dat daar in het kader van de herprofilering van de opleiding naar een opleiding Religiewetenschap momenteel aan wordt gewerkt en dat een helder beeld van het vak Religiewetenschap wordt geschetst.

De commissie heeft zowel positieve punten gevonden, als punten van kritiek. Concluderend vindt de commissie echter dat de punten van kritiek minder zwaar doorwegen dan de constatering dat de eindtermen qua niveau en oriëntatie aan de maat zijn.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie vindt, algemeen genomen, dat het curriculum van de bacheloropleiding Godgeleerdheid een adequate vertaling is van de eindkwalificaties die worden vooropgesteld.

De commissie ging tijdens de gesprekken uitgebreid in op de verticale coherentie van de afstudeerrichting Religiewetenschap. De commissie vindt dat er op dit punt een duidelijke verbetermarge aanwezig is en dat de vakken in het curriculum meer zouden moeten stapelen om tot een gevorderd niveau te komen. Tegelijkertijd heeft de commissie ook kunnen vaststellen dat het curriculum dat vanaf het studiejaar 2013-2014 ingaat, deze opbouw en stapeling van vakken beter vormgeeft. Bovendien vindt de commissie dat de opleiding het systeem van drempeltoetsen dient te evalueren.

De commissie is tevreden over het didactisch concept van de opleiding. Ze is positief over de bereikbaarheid van de docenten en de ondersteuning en begeleiding die de studenten krijgen van docenten en tutores. De commissie heeft vastgesteld dat de docenten specialisten in hun vak zijn en de commissie juicht toe dat recent nieuwe kerndocenten werden aangetrokken die de verschillende opleidingen en programma's onderwijs- en onderzoeksmatig een nieuw en internationaal perspectief kunnen geven. De commissie heeft vastgesteld dat de studielast zeer haalbaar is en is van mening dat er ruimte is om deze te verzwaren.

Pagina 3 van 8 De commissie vindt dat in de verschillende opleidingen de academische en onderzoeksvaardigheden te veel op een ad hoc wijze in de curricula aanwezig zijn en geeft als suggestie mee dat in de curricula een duidelijkere leerlijn voor het verwerven van deze vaardigheden wordt neergezet. De commissie stelde vast dat de bacheloropleidingen voor wat betreft de academische vaardigheden dit proces al hebben aangevangen en vraagt de opleidingen om spoed achter dit proces te zetten. Ook voor wat betreft de onderzoeksvaardigheden, die momenteel te veel op ad hoc wijze worden verworven, is naar mening van de commissie actie nodig. De commissie acht dit des te dringender, aangezien ze vaststelde dat de methodologische component in een niet verwaarloosbaar deel van de afstudeerwerken eerder zwak is. De commissie raadt aan om een apart vak te voorzien, waarin studenten in de aanvangsfase van de studie een oriëntatie krijgen op de relevante onderzoeksmethoden, die vervolgens via een duidelijk uitgetekende leerlijn in aparte vakken verder uitgediept kunnen worden.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft geconstateerd dat verschillende manieren van toetsen worden ingezet, die de verworven competenties van studenten op een adequaat niveau toetsen. Daarnaast heeft zij vastgesteld dat het toetsbeleid hoog op de agenda staat van zowel de faculteit als de School Religiewetenschap en Theologie. De commissie vindt de oprichting van de facultaire toetscommissie een lovenswaardig initiatief, maar betreurt het dat zij, in tegenstelling tot wat de commissie in de kritische zelfstudie kon lezen, tot nog toe nauwelijks initiatief heeft getoond. Ze spoort de facultaire commissie aan zo snel mogelijk met haar werkzaamheden te beginnen.

De commissie is ook positief over het feit dat de examencommissie ervoor gekozen heeft om jaarlijks een bepaald thema onder de loep te nemen. Ze heeft geconstateerd dat de focus op eindwerken en bacheloreindwerkstukken al tot initiatieven heeft geleid en is tevreden over het feit dat een tweede beoordelaar nu ook voor het bacheloreindwerkstuk een vereiste is. De commissie heeft vastgesteld dat de beoordelingscriteria voor eindwerkstukken zijn vastgelegd en beveelt de opleidingen aan spoed te zetten achter de plannen om de controleerbaarheid hiervan te verbeteren.

De commissie vindt dat er nog enkele duidelijke verbeterpunten zijn inzake toetsing. Zo dient de collegiale toetsing nader te worden uitgewerkt en moet verzekerd worden dat de criteria voor toetsing eenduidig worden toegepast over de verschillende vakken heen. De toetsing van de academische vaardigheden en methodes dient verbeterd te worden en ook moet de opleiding meer uniformiteit brengen in de gebruikte evaluatieformulieren voor referaten en papers.

De commissie is van mening dat het niveau dat wordt bereikt door de bacheloropleiding Godgeleerdheid adequaat is. Wel vindt de commissie dat de bacheloreindwerkstukken methodisch niet allemaal even sterk zijn onderbouwd en dat de methodische opleiding van de studenten beter kan (zie ook standaard 2). De commissie beschouwt dit als een duidelijk en dringend verbeterpunt.

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel, in het bijzonder om:

- het profiel van de afstudeerrichting Religiewetenschap te verhelderen en de verticale integratie in dit programma te versterken;
- de verwerving van academische en onderzoeksvaardigheden beter in het programma te verankeren;
- vaart te maken met de activiteiten van de toetscommissie, en de door het panel genoemde verbeterpunten inzake de toetsing op te volgen;
- het methodologisch niveau van de eindwerkstukken te verhogen.

De NVAO gaat er vanuit dat de instelling de verbeteringen op deze punten bewaakt in haar intern kwaliteitszorgsysteem.

Naamswijziging

Op 20 december 2013 heeft de instelling samen met de aanvraag om accreditatie de NVAO verzocht akkoord te gaan met de wijziging van de naam van de opleiding van wo-bachelor Godgeleerdheid in wo-bachelor Religiewetenschappen. Per e-mail van 25 maart 2014 heeft de instelling dit verzoek nader toegelicht.

De NVAO stemt in met de gevraagde naamswijziging op basis van de volgende onderbouwing:

- In het op 7 november 2013 vastgestelde visitatierapport van de opleiding wo-bachelor Godgeleerdheid beoordeelt het panel positief over de opleiding en de religiewetenschappelijke profilering. Het panel vermeldt daarbij ook de ophanden zijnde aanpassing van CROHO-labels voor bacheloropleidingen in de sector. Het Algemeen Bestuur van de VSNU heeft op advies van de disciplineoverlegorganen Godgeleerdheid en Letteren besloten dat binnen dit domein slechts twee opleidingslabels voor de bachelor gehanteerd gaan worden, te weten Theologie en Religiewetenschappen. De reductie van de opleidingslabels is ingegeven door het streven naar vergroting van de transparantie. De Colleges van Bestuur van de betrokken universiteiten hebben zich aan het besluit van het AB van de VSNU gecommitteerd.
- Er is geen sprake van een nieuwe opleiding. De opleiding die is beoordeeld had al langer het nieuwe religiewetenschappelijk profiel.

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Universiteit Utrecht te Utrecht in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 6 mei 2014 naar voren te brengen. Bij e-mail van 2 juni 2014 heeft de instelling van die gelegenheid gebruik gemaakt om te reageren. Dit heeft geleid tot een aanvulling in bijlage 2 en een tekstuele aanpassing.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 januari 2015: wo-bachelor Godgeleerdheid) (180 ECTS; variant: voltijd, deeltijd; locatie: Utrecht) van de Universiteit Utrecht te Utrecht. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Theologie; Religiewetenschap. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 juni 2014 en is van kracht tot en met 29 juni 2020.

Den Haag, 30 juni 2014

De NVAO
Voor deze:

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

Tabel 1: Uitval na 1, 2, en 3 jaar.

Cohort	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Uitval na 1jr	10%	10%	8%		25%	50%
Uitval na 2jr	10%	10%	8%	17%	25%	
Uitval na 3jr	15%	10%	8%	17%		

Tabel 2: Rendement (vwo-instroom).

Cohort	2007	2008	2009	2010
Rendement na 3 jaar	50%	50%	0%	100%
Rendement na 4 jaar	50%	67%	33%	
Rendement na 5 jaar	50%	67%		
Rendement na 6 ⁽⁺⁾ jaar	75%			

Tabel 3: Rendement (totale instroom).

Cohort	2007	2008	2009	2010
Rendement na 3 jaar	36%	38%	14%	100%
Rendement na 4 jaar	45%	62%	43%	
Rendement na 5 jaar	45%	62%		
Rendement na 6 ⁽⁺⁾ jaar	55%			

Tabel 4: Docentkwaliteit.

Graad	Ma	PhD	BKO
Percentage	25%	75%	71%

Tabel 5: Student-docentratio.

Ratio	31.8
-------	------

Tabel 6: Contacturen.

Studiejaar	1	2	3
Contacturen	6	6	4-6

Eventuele toelichting

Bij **Docentkwaliteit** staan de cijfers van stafleden die alleen een MA graad hebben en van stafleden die minimaal een PhD hebben. Indien beide cijfers worden opgeteld is het totaal 100%. Stafleden met een BKO kunnen zowel alleen een MA graad hebben of een PhD of meer.

De **staf-studentratio** is berekend op Schoolniveau. Vanwege de organisatie structuur van de faculteit is het niet mogelijk om op opleidingsniveau een ratio op opleidingsniveau te berekenen. De opgegeven ratio is voor de School Filosofie en Religie.

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Burcht Pranger, emeritus hoogleraar Geschiedenis van het Christendom aan de Universiteit van Amsterdam;
- Dr. Sipco Vellenga, Godsdienstsocioloog aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Stefan Wild, emeritus hoogleraar Islamitische studies en Semitische talen aan de Universiteit van Bonn, Duitsland;
- Prof. dr. Hans-Georg Ziebertz, hoogleraar Religiepedagogiek aan de Universiteit van Würzburg, Duitsland;
- Kiki Boomgaard MA, alumna van de Research Master Religious Studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd ondersteund door dr. J. De Groof, secretaris (gecertificeerd).